

Міністерство освіти України
Державний комітет України по туризму
Інститут змісту і методів навчання
Херсонський державний педагогічний університет
Херсонська обласна станція юних туристів
Асоціація вчителів географії України
Редакція газети "Краєзнавство.Географія.Туризм"

КРАЄЗНАВСТВО І ТУРИЗМ: ОСВІТА, ВИХОВАННЯ, СТИЛЬ ЖИТТЯ

Матеріали
міжнародної науково-методичної конференції
(1-3 жовтня 1998р. м.Херсон)

Київ - 1998

Міністерство освіти України
Державний комітет України по туризму
Інститут змісту і методів навчання
Херсонський державний педагогічний університет
Херсонська обласна станція юних туристів
Асоціація вчителів географії України
Редакція газети «Краєзнавство. Географія. Туризм»

**Краєзнавство і туризм:
освіта, виховання, стиль життя**

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
(1-3 жовтня 1998 р., м.Херсон)

Київ

«РЕФОРМА»

1998

УДК 908.477 + 796.5 (477)] (063)
ББК 26.89 (4УКР) я 431 + 75.81 (4УКР) я 431
К 77

Краєзнавство і туризм: освіта, виховання, стиль життя: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (1-3 жовтня 1998 р., м.Херсон). - К.: Вид-во «Реформа», 1998. - 264 с.

Збірник наукових матеріалів висвітлює сучасний стан досліджень у сфері туризму, краєзнавства та рекреаційної географії. Разрахований на широке коло науковців, викладачів, учителів шкіл, студентів та всіх тих, хто цікавиться проблемами розвитку краєзнавства, туризму, географічної науки.

ISBN 966-95275-6-2

УДК 908.477 + 796.5 (477)] (063)

Відповідальний за випуск:
В.С.Серебрій

Редакційна колегія:
*В.М.Бойко, М.П.Крачило, Н.В.Муніч,
Л.М.Павлова, А.Л.Шипко, Ю.Д.Шуйський*

*Оргкомітет складає щирю подяку
за допомогу у виданні матеріалів конференції
Державному комітету України по туризму*

ISBN 966-95275-6-2

© Асоціація вчителів географії України
© Видавництво «Реформа», 1998

гідний. Статистичні дані свідчать, що в середньому учасники міжнародних нарад витрачають вдвічі більше грошей на своє перебування, ніж звичайні туристи. Навіть важливе значення має і те, що для відвідувачів із країни з метою участі в міжнародних нарадах не встановлюється обмежень на вивіз валюти, що також має неабияке значення.

Шведський ріст міжнародного туризму обумовлює і вагомість економічного характеру. Ріст валютних прибутків від іноземного туризму сприяє збільшенню валютних резервів багатьох країн світу.

Однак, підвищений інтерес до економіки туризму в зовнішньо-економічній діяльності країн світу викликаний не тільки зростанням об'єму надходження іноземної валюти, але й тим, що в економічному плані міжнародний туризм представляє важливий фактор національного розвитку, який впливає на більшість галузей господарства: будівництво шляхів сполучення, засобів транспорту, зв'язку, медичних, адміністративних, довідкових служб і т.ін. Туристична індустрія здійснює вплив на основні сектори загального виробництва, на весь комплекс національної економіки.

В.І.Таточенко,
Херсонський державний педагогічний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В туристсько-краєзнавчій діяльності, багатій емоційними переживаннями, особливе значення має розгляд емоційної регуляції в аспекті впливу емоційного досвіду успіхів та невдач. Ці питання пов'язані з особливостями дії негативних і позитивних емоційних станів учасників походу, яка в значній мірі опосередкована особистостними характеристиками і особливостями емоційної пам'яті.

В зв'язку з цим в дослідженні були поставлені задачі по виявленню впливу досвіду успіхів та невдач на результати туристсько-краєзнавчої діяльності, встановлення особистостних характеристик і особливостей запам'ятовування успіхів та невдач, які опосередковують цей вплив. Для цього ми використали мотиваційно-результативну методику [Дашкевич С.В., 1973], яка дозволила робити висновки про вплив накопичуючого досвіду успіхів та невдач на результати діяльності та про особливості фіксації успішних і неуспішних спроб в пам'яті.

На основі аналізу результатів проведеного дослідження були

зроблені висновки про існування таких тенденцій: 1) негативний емоційний досвід невдач має більш мобілізуючу дію на результати туристсько-краєзнавчої діяльності в порівнянні з позитивним; 2) погіршення результатів в ситуації успіху пов'язано з порушенням адаптаційних можливостей особистості; 3) успішні спроби запам'ятовуються краще неуспішних; 4) вплив емоційного досвіду успіхів і невдач пов'язаний із силою мотивації. Отримані дані дають можливість прогнозувати реакції туристів на успіхи та невдачі з метою організації психологічної підготовки туристів.

Актуальною проблемою психологічної підготовки туристів категорійних походів є вдосконалення засобів і методів емоційної регуляції туристсько-краєзнавчої діяльності з урахуванням особливостей особистості туристів: структури мотивів, відношень, цілей і т.д. З метою вияву властивостей особистості, які детермінують сприйнятливість та несприятливі емоційні стани на різних рівнях особистостної регуляції туристсько-краєзнавчої діяльності, нами були досліджені 38 туристів походів 1-ої категорії складності методами педагогічного спостереження, анкетування, експертних оцінок. Згуртованість (емоційно-ціннісна єдність) туристичних груп визначалась за методикою Номова.

Результати дослідження показали, що у туристів, які успішно здійснюють похід, переважає колективістична спрямованість особистості, що характеризується єдністю дискретної і процесуальної мотивації, почуттям соціальної відповідальності перед туристичною групою, прагненням до бескомпромісної спортивної боротьби, адекватною самооцінкою і активним відношенням до результатів.

У туристичних гуртках, які не досить успішно здійснюють подорож, переважає престижна спрямованість або чисто процесуальна мотивація і пов'язані з ними слабкості спонукуючих емоцій, надмірна самовпевненість або невпевненість в успіху, неадекватна реакція на спортивний результат походу. Таким чином, мотиваційна, інформаційна і результативна неадекватність свідомості сприяє виникненню несприятливих емоційних станів у туристів, що значно погіршує індивідуальну і колективну результативність туристсько-краєзнавчої діяльності.

Спостерігаючи за туристами в поході, ми помітили, що в раціонально організованих умовах його проведення, йде на спад не тільки емоційна напруга поведінки, але й кількість помилок, деформацій образу, час реакції, час сприйняття.

Керівник категорійного походу потрапляє в перехресну систему вимог і очікувань. Це, як показують наші спостереження, призводить дуже часто до виникнення так званих рольових конфліктів. Проте не всі керівники груп переживають наявність конфліктних компонентів як

психологічний конфлікт. На це впливають особливості емоційної регуляції індивідів при реалізації керуючої діяльності.

Дослідження показали, що реакції керівників категорійних походів, які перебувають в стані високого рольового конфлікту, спрямовані на переживання загрожуючих ситуацій, а не на вирішення виникаючих проблем, конфліктів. У таких керівників переживання власного відношення до проблеми та можливих наслідків немов блокує реальну дію. У осіб з низьким рольовим конфліктом подібне не спостерігалось. Вони просто вирішували протиріччя, яке виникало.

Ми вважаємо, що вирішення подібних ситуацій можливе через забезпечення оволодінням адекватними прийомами емоційної саморегуляції. Звичайно, це найкраще зробити на етапі підготовки керівників майбутніх категорійних походів. На нашу думку, такими прийомами можуть бути: розподілення обов'язків, збереження та розширення рольових зв'язків, створення уявної загрози, зміщення акцентів, введення в оманливий стан тощо. Засвоєння подібних прийомів поведінки буде сприяти вдосконаленню емоційної регуляції та зниженню нервово-емоційної напруги у керівників категорійних походів в процесі реалізації їх соціальної ролі.

Н.І.Поставська

Сумська загальноосвітня школа № 5

СИСТЕМА ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ № 5 м. СУМИ

Туризм та краєзнавство виконують в школі велике виховне значення для гармонійного розвитку підростаючого покоління, впливають на формування особистості. Активний відпочинок учнів зміцнює їх здоров'я, сприяє раціональному використанню вільного часу, формує такі риси, як самостійність, ініціативу, колективізм.

В 1996 році на базі школи та міської станції юних натуралістів, спільно з Сумським лісгоспом, створено учнівське лісництво. Мета - виховання у школярів дбайливого ставлення до природи, розширення і поглиблення знань у галузі природничих наук, набуття практичних умінь, навичок у галузі ведення лісового господарства. За лісництвом закріплена лісова територія площею 216 га. Для роботи на ній складено навчально-виробничий план на 1997/98 рр., в VII розділі якого значиться проведення еколого-краєзнавчої роботи: 1. Експедиція по малим рікам Сумщини; 2. Екскурсія до Тростянецького дендропарку; 3. Екскурсія до Харкова з відвідуванням музею природи та

В.И.Ганопольский. Программа «Туризм в школе» и условия ее реализации.....	111
П.О. Сухий, М.Д.Заячук. Структура та особливості проведення виробничої практики з географічного краєзнавства у ВУЗі.....	112
В.Л.Казаков. Про необхідність польової практики з геоecології.....	115
М.Г.Ігнатенко, Л.О.Мармуль. Питання розвитку рекреації півдня України.....	118
С.О.Решетов. Краєзнавча робота у різновіковому загоні.....	120
О.О.Жемеров. Засади безперервної географічної освіти: краєзнавчий аспект.....	122
О.М.Топузов. Міжнародний туризм в сучасних зовнішньоекономічних зв'язках країн світу.....	124
В.І.Таточенко. Психолого-педагогічні основи вдосконалення туристсько-краєзнавчої діяльності.....	126
Н.І.Поставська. Система туристсько-краєзнавчої роботи в загальноосвітній школі № 5 м. Суми.....	128
А.А.Остапец. Международное движение юных туристов-краеведов.....	130
В.А.Редіна. Пошукова діяльність учнів у позашкільних закладах..	132
С.В.Архипова. Краеведческая работа в школе.....	134
О.Д.Наровлянський. З історії організації туристсько-краєзнавчої роботи в дитячому центрі «Молода гвардія».....	136
Э.Л.Файбусович. Формирование потребности в путешествиях и развитие туризма.....	139
А.Л.Благий, Е.В.Гераськина. Становление и развитие оздоровительного ориентирования в Украине.....	141
А.И.Шейнис. Современные телекоммуникационные технологии дистантного образования: использование Глобальной Сети Интернет на уроках географии и в краеведении.....	143
И. К. Киров, В.Н. Андерсон. Создание и эксплуатация электронного туристического атласа г. Одессы.....	145
А.С.Чухрай, В.Н. Андерсон. Электронный дендрологический атлас г.Одессы.....	147
Я.П. Скрипник, Я.Д. Атаманюк. Проблеми картографічного забезпечення розвитку шкільного туризму в Івано-Франківській області.....	150
В.Г.Берковський. Досвід організації туристично-пошукової справи серед студентів Острозької Академії.....	152
Г.І.Денисик, В.М.Воловик, В.Е.Любченко. Художнє ландшафтознавство у краєзнавстві і туризмі.....	154
А.Г.Мунтян,В.А.Соколов. Стан спортивного туризму в Україні і проблеми безпеки туристських заходів.....	156
М.Ю.Костриця, М.М.Костриця. Роль краєзнавчих досліджень у прогнозуванні розвитку та оптимізації соціоекологічного середовища Житомирщини.....	158
Т.М. Краснобаєва, М.А. Галайдюк. Про вплив деяких засобів фізичного виховання на психоемоційний стан підлітків, що зазнали	

Наукове видання

Краєзнавство і туризм:
освіта, виховання, стиль життя

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
(1-3 жовтня 1998 р., м.Херсон)

Головний редактор
кандидат географічних наук
С. В. Міхелі

Комп'ютерний набір
Л.Ф.Мелько, С.В.Міхелі
Комп'ютерна верстка та дизайн
С.В.Міхелі

Підписано до друку 25.09.98. Формат 60х84/16.
Папір друк. Гарнітура «Times New Roman Cyr».
Умовн. друк. арк. 33,00. Обл.-вид. арк. 36,83. Тираж 100 пр.

Підготовлено до друку і віддруковано у видавництві

«РЕФОРМА»
253099, м.Київ, вул. Російська,47
тел/факс (044) 567-16-12